

szenek. Ebben a körvonalozásban tisztán felismerhetjük azt az irányt, amely a *Säemann* c. folyóiratot éllette. A következőkben igen értékes apró tanácsokat ad az egyesület alakítására és vezetésére. Hogyan szerezhetünk munkatársakat, hogyan állíthatunk be könyvtárt, olvasótermet, melyek a szervezkedésnek azok az egészen primitív kezdetei, mik nélkül még ilyen kis keretben sem lehet dolgozni; hogyan kell megkövetelni a föltétlen pontosságot a hivatalnokoktól stb.

Az ifj. egyesület tevékenységei közé tartozik a szórakoztató és olvasó esték tartása, a könyvtár fenntartása, kirándulások, múzeumok, gyárak stb. látogatása, ének- és zeneórák, séták a szabadban, tornázás. Mindezeket nem a sablonos módon tárgyalja, hanem mindenütt kiemeli azt az állandó hatást, amit a nevelő tesz. Ha mindez megvan, csak akkor kell és lehet kezdeni a szervezkedés munkáját. A főgondolat, amit itt Gantzer teljes joggal emel ki, hogy minden ilyen szervezet célja az ifjúság beletaglalása a község életébe. S itt vagyunk egy olyan fontos gondolatnál, amit nálunk még senki sem domborított ki eléggé. Mi az ifjúságot csak azért akarjuk egyesületekbe tömöríteni, hogy legyen egy ilyen szervezetünk, vagy legföljebb, hogy mi, a vezetők, szónokolhassunk előttük hazafiságról, vagy más ilyen általános eszméről, holott a cél: az ifjúság nevelése az ifjúság által, sőt az egész nemzet nevelése az ifjúság nevelése által. Hiában várjuk a nemzeti megújodást, ha nem az új nemzedéken kezdtük annak munkálását. Lelkészek és tanítók, akik nagy lelkesedéssel vetik magukat a népnevelés ügyének, — ha ugyan vannak még ilyenek — belátják lassanként, hogy kénytelenek az egész munkát előbb az ifjúságon kezdeni. A nevelő munkája eredményét nem egy nap, de évek, néha évtizedek múlva látja meg, mikor az új nemzedék felnő.

A mű többi részében az ifjúsági egyesületek jövő kilátásairól s a német mozgalom szervezetéről van szó, csatolva hozzá a közoktatásügyi miniszter 1911 jan. 18-iki rendelete, melyben pontosan szabályozza az egyesületek célját és szervezetét. Bö irodalom-rovat zárja be a művet, melyet minden, a népnevelés iránt érdeklődő és érdekében munkálkodó embernek csak a legmelegebben ajánlhatunk. Gazdasága, értéke ily rövid ismertetésből alig is sejthető.

(Kolozskara.)

Imre Lajos.

Locke, Gondolatok a nevelésről. Fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta Mutschbacher Gyula. Pedagógiai Könyvtár IV. Budapest, 1914., Kath. Középkisk. Tanáregyesület, n° 232 l., 6. kor.

Locke nevelési gondolatainak lefordítása hasznos munka volt. Jó segítsége lesz a neveléstörténet tanításának; sőt azt is remélhetjük,

hogy mint könnyű olvasmány és közvetlenül is értékesíthető tanácsadó, a nevelői gondolkodás terjedését is előmozdítja. Most ugyanis észlelhetjük, hogy a családok körében is élénkül a gyermeknevelés iránt az érdeklődés, ezt kielégítő munkánk pedig nincs. Igaz, hogy Locke jó messze időben élt, de művének nagy részét a mostani szülők is teljes okulásal olvashatják s e munka ma is szolgálhat eredeti célzata szerint. Neveléstörténetünk szempontjából pedig azért örvendetes az újabb megjelenése magyar nyelven, mert megkönnyíti a XVIII. század házi nevelésének a tanulmányozását, pontosabban mondva: az akkor nálunk is elterjedt, hasonló irányú nevelői gondolkodásnak a külföldivel való egybevetését. Kétségtelen adatok vannak arra, hogy Borosjenői Székely Ádám két kiadást ért fordítása Locke szellemének a hatását nem egyedül bizonyítja. A családi levéltárak hihetően sok, ismeretlen adatot is rejtenek még. Remélhetően eljön az ideje ezek felkutatásának s akkor tetszik majd meg igazán e magyar kiadás jelentősége. — A fordító komoly és gondos munkát végzett. A bevezetés első részében az 1907-ben közölt Locke-tanulmányához írt életrajzot olvassuk újabb, bővebb feldolgozásban. (V. ö. *Mutschbacher*, Locke: Az értelem vezetése. Gyula, 1907., n° 79 l.) A II. rész Locke pedagógiai gondolatait s kivált Montaigne-nyal való viszonyát történetileg vizsgálja meg; a III. rész pedig Lockenak korára tett hatását jellemzi. Bő irodalmi tájékoztatást is nyújt. A függelék *Az értelem vezetése* c. munkából közöl hasznos kiegészítéseket. Tudom, hogy a hely szűk volt s amit ad, az kell; de mégis hiánynak érzem, hogy nem kap az olvasó Locke filozófiájáról bővebb ismertetést. Erre főként azért volna szükség, hogy akik tanulmányozás céljából nyúlnak e fordításhoz, Locke egész gondolatkörét lássák magok előtt, ha csak körvonalaiban is. Bármily külön áll is e kis neveléstan, az értelemről írt nagy munka főgondolataitól nem idegen. — Itt-ott néhány magyarul kifejezés van, pl. «*kimondott* nevelési értekezés» (28. l.): egyenesen vagy határozottan nevelési értekezés helyett; «*keletkezési feltételei*» (35. l.) keletkezésének körülményei helyett. Ezek apróságok. Az egész kiadvány nyereség. i. s.

ÚJ KÖNYVEK.

1. Hazai művek.

Czettler Jenő, Magyar mezőgazdasági szociálpolitika.
Bpest, 1914. A Magyar Gazdaszövetség kiadványa. N 8°, 1103 l., 30 kor. —
E hatalmas munka a maga egészében érdeklí mindazokat, akik a nemzet-